

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רע"א 31946-11-20 נעים ואח' נ' סטוק ואח'
תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת שירלי רנר

מבקשים
1. מאיר נעים
2. אסתר נעים
באמצעות ב"כ עו"ד איתי לאון

נגד

משיבים
1. ניצה סטוק
2. גרי סטוק

חקיקה שאווכרה:

חוק הבוררות, תשכ"ח-1968: סע' 5

פקודת האגודות השיתופיות: סע' 51(1), 52, 52(1), 52(2)(א)

מיני-רציו:

* סעיף 52 לפקודת האגודות השיתופיות אינו מגביל את סמכות האגודה לקבוע מנגנון לשוב סכסוכים רק בכל הנוגע לכאלו שבין האגודה לבין חבריה, ויכול שיתגלה סכסוך בין חברים בנוגע ל"עסקי האגודה". בענייננו הסכסוך נוגע לשימוש בקרקע והוא כלול בגדר המושג "עסקי האגודה".

* אגודות שיתופיות – בורות – סכסוכים בעסקי האגודה

בקשת רשות ערעור על החלטת בית משפט השלום בה הורה על עיכוב הליכים על פי סעיף 5 לחוק הבוררות. טענתו העיקרית של המבקשים היא כי סכסוכי קרקעות בין חברים אינם יכולים לנבוע מעסקי האגודה ולפיכך הוראת התקנון מנוגדת לסעיף 52 לפקודת האגודות השיתופיות.

בית המשפט המחוזי דחה את הבקשה ופסק:

סעיף 52 לפקודת האגודות השיתופיות הקובע כי אגודה רשומה רשאית לקבוע בתקנותיה הוראות בנוגע לשוב סכסוכים הנוגעים לעסקי האגודה, אינו מגביל את סמכות האגודה לקבוע מנגנון לשוב סכסוכים רק בכל הנוגע לכאלו שבין האגודה לבין חבריה. יכול שיתגלה סכסוך בין חברים בנוגע ל"עסקי האגודה". "מגבלת הסמכות" הקבועה בסעיף 52 מתייחסת אך ל"עסקי האגודה" להבדיל מכאלו שאינם כאלו. היא יכולה להכיל פרשנות רחבה יותר של המושג "עסקי אגודה" – כל סכסוך שהינו "פנימי" לאגודה, או פרשנות צרה יותר – אך סכסוכים בהם קיים לאגודה אינטרס מובהק. מרבית הפסיקה נקטה בגישה מרחיבה בפרשנות המושג "עסקי אגודה" בכל הנוגע לסכסוכים פנימיים וכללה בגדרו גם סכסוכי גבולות בין בעלי נחלות גבולות. בענייננו הסכסוך נוגע לשימוש בקרקע: פלישה

לקרקע ובניה על קו הגבול באופן הפוגע בשימוש בחלקה הסמוכה ועל דרך קל וחומר מקו הפסיקה הדומיננטי בעניין, כלול בגדר המושג "עסקי האגודה".

החלטה

1. בקשת רשות ערעור על החלטתו של בית משפט השלום (כב' סגן הנשיא ש. הרבסט) בת.א. 18460-07-20 [פורסם בנבו] בה נתקבלה בקשת המשיבים להורות על עיכוב הליכים על פי סעיף 5 לחוק הבוררות, תשכ"ח-1968.

2. המשיבים והמבקשים הם בעלי זכויות בחלקות גובלות במושב רמת רזיאל.

המבקשים הגישו תביעה כנגד המשיבים ובה טענו כי האחרונים פלשו לחלקתם ואף בנו בה ובגבול החלקה ללא היתר באופן הפוגע בקניינם ובפרטיותם של המבקשים. נתבקש צו פנוי והריסת הבניה.

3. המשיבים הגישו בקשה לעיכוב הליכים מכח סעיף 5 לחוק הבוררות, המבקשים התנגדו לה וביום 29.9.20 ניתנה החלטה המקבלת את הבקשה.

הבקשה לעיכוב הליכים התבססה על סעיפים 149-150 לתקנון האגודה השיתופית רמת רזיאל הקובעים כדלקמן:

"כל הסכסוכים הנובעים מעסקי האגודה בין חברים או בין חברים לשעבר... יובאו לפי דרישת התובע לפני בורר שיתמנה על ידי ברית פיקוח או ע"י משקי תנועת החרות בית... או לפני בורר שיתמנה ע"י רשם האגודות השיתופיות בהתאם לסעיף 52 מפקודת האגודות השיתופיות" (ס' 149).

"בסכסוכי קרקעות בין חבר לחבר או בין חבר לאגודה הבורר יתמנה ע"י ברית פיקוח, או ע"י משקי תנועת... וכל הצדדים שיש להם עניין בישובו של אותו סכסוך יהיו רשאים להצטרף ולהיות צד לאותו ברור והחלטת הבורר תחייב את כל הצדדים" (ס' 150).

4. ההתנגדות לעיכוב ההליכים התבססה על הוראת סעיף 52(1) לפקודת האגודות השיתופיות הקובע כי:

"רשאית אגודה רשומה לקבוע בתקנותיה הוראות בנוגע לישוב סכסוכים הנוגעים לעסקי האגודה, בין ע"י הרשם או באופן אחר; תביעה של אגודה רשומה לכל חוב או דרישת תשלום המגיעים לה מחבר, ממי שהיה חבר, או מן הממונה, או מן היורש או הנציג החוקי של חבר שמת, לרבות קנס שיוטל בהתאם לתקנות האגודה, בין שהודו ובין שלא הודו או באותה דרישת תשלום, הריהי סכסוך הנוגע לעסקי האגודה כמשמעותו בסעיף-קטן זה".

נטען כי ההוראה האמורה מגבילה את סמכות האגודה לקבוע הוראות ליישוב סכסוכים לכאלו הנוגעים לעסקי האגודה. מדובר בהוראה קוגנטית וסעיף 150 לתקנון עומד בסתירה אליה לכל הפחות כשמדובר בבירור מחלוקות בין חבר לחבר, כפי המצב בענייננו, ולפיכך אין לו תוקף.

5. בהחלטתו מושא הערר מציין כב' השופט הרבסט כי "מחלוקות דומות בדבר סכסוכים באשר לגבול בין חלקות סמוכות באגודות שיתופיות נידונו זה מכבר בבתי המשפט וניכר כי הפסיקה נקטה גישה מרחיבה בפרשנות המונח "עסקי אגודה" וקבעה כי מכלול הסכסוכים "הפנימיים" הקשורים לניהול עסקי האגודה יבואו בגדרו, בניגוד לעניינים "חוקתיים" המעוררים שאלות בנוגע לחוקיות פעילות האגודה, שאלות עקרוניות וסכסוכים שעל בית המשפט לבררם...ברוח זו, נקבע לא אחת, כי סכסוכי שכנים שבהם נידון מיקומו המדויק של קו הגבול בין החלקות, אשר כרוכות בו שאלות קנייניות נוספות, מהווים סכסוך בעניינים "פנימיים" הנכללים תחת ההגדרה "עסקי האגודה" ולכן אין מניעה עקרונית להעברת סכסוך גבולות בין בעלי משקים לבוררות..."

עוד הוסף כי אין חולק כי בענייננו שני הצדדים הם חברי אגודה והתקנון חל עליהם ויש לדחות את הטענה כי אין המדובר במקרה הנוכחי במחלוקת בדבר הגבול בין החלקות שכן בפועל מדובר בסכסוך שעניינו פלישה והסגת גבול בין חלקות וככזה כפוף להוראת סעיף 150 לתקנון.

6. בבקשת רשות ערעור נטען כי הוראת סעיף 150 לתקנון בכל הנוגע לבירור מחלוקות בין חבר לחבר, ודאי כאשר זו נוסחה באופן כולל מבלי להגבילה ל"עסקי האגודה", סותרת את ההוראה הקוגנטית בחוק האגודות השיתופיות, ולכן לכל הפחות בכל הנוגע למחלוקות בין חבר לחבר אין לה תוקף מחייב. לפיכך שגה בית המשפט עת ביסס החלטתו על ההוראה האמורה.

נטען כי שגה בית המשפט עת קבע כי המחלוקות בין הצדדים נכללת במסגרת "עסקי האגודה" שכן "עסקי האגודה" הם אך ורק עניינים שבהם קיים לאגודה אינטרס מובהק ולא ניתן להגדיר סכסוך פרטי בין שני חברי אגודה בעלי משקים גובלים בנוגע לפלישה ובניה בלתי חוקית שביצע אחד מהם כסכסוך הנוגע לעסקי האגודה שכן אינו נובע מענייניה היומיומיים של האגודה. קל וחומר כאשר האגודה המודעת לקיומו של ההליך כלל לא ביקשה להצטרף אליו. המדובר במחלוקת שאינה נוגעת לעסקי האגודה אלא לקניינם של הצדדים ומדיניות האגודה היא שלא להתערב בסכסוכים מעין אלו.

עוד נטען כי הרחבת המושג "עסקי האגודה" בפסיקה נוגעת לסכסוכים בין חברי האגודה לאגודה ולא בין שני חברי אגודה.

לטענת המבקשים עמדת בית משפט קמא מתעלמת מהפגיעה בזכות הגישה לערכאות ומהפגיעה הקניינית האפשרית בזכויות המבקשים – לרבות בכך שלא יוכלו לערער על קביעת הבורר.

עוד נטען כי שגה בית המשפט עת קבע כי המדובר בסכסוך גבולות תוך התעלמות מהעובדה שגבולות החלקות נקבעו בתב"ע אשר אושרה אך לאחרונה. לכך יש להוסיף כי שני הצדדים אינם בעלי הקרקע אלא חוכרים הכפופים לזכות הבעלות של קק"ל וכל טענה בכל הנוגע לשינויי גבולות מחייבת צירופה כמו גם צירוף רמ"י שאינם מחוייבים להליך הבוררות.

לבסוף נטען כי שגה בית המשפט עת העניק למשיבים סעד מכח תקנון אותו הפרו ברגל גסה עת תפסו חזקה בשטחים השייכים למבקשים מבלי לקבל את אישורם או את אישור האגודה.

7. דין הבקשה להידחות.

ב"כ המבקשים אינו חולק על כך כי הן המבקשים והן המשיבים הם חברי האגודה אשר התקנון חל עליהם. מהוראת סעיף 149 לתקנון הקובעת כי "כל הסכסוכים הנובעים מעסקי האגודה בין חברים או בין חברים לשעבר... יובאו לפי דרישת התובע לפני בורר..." נובע כי על פי התקנון סכסוכים בין חברים עשויים לנבוע מ"עסקי האגודה". מהוראת סעיף 150 לתקנון עולה כי גם סכסוכי קרקעות בין חברים בכלל זה.

טענתו העיקרית של ב"כ המבקשים היא כי סכסוכי קרקעות בין חברים אינם יכולים לנבוע מעסקי האגודה ולפיכך הוראת סעיף 150 האמורה מנוגדת [לסעיף 52 לפקודת האגודות השיתופיות](#) הקובע כי אגודה רשומה רשאית לקבוע בתקנותיה הוראות בנוגע לישוב סכסוכים הנוגעים לעסקי האגודה.

8. הוראת [סעיף 52 לפקודת האגודות השיתופיות](#) אינה מגבילה את סמכות האגודה לקבוע מנגנון לישוב סכסוכים רק בכל הנוגע לכאלו שבין האגודה לבין חבריה. מהוראת [סעיף 52\(2\)\(א\)](#) לפקודה, בהמשך להוראת [סעיף 51\(1\)](#) לעיל, עולה כי יכול שיתגלה סכסוך בין חברים בנוגע ל"עסקי האגודה".

"מגבלת הסמכות" הקבועה [בסעיף 52 לפקודת האגודות השיתופיות](#) מתייחסת אך ל"עסקי האגודה" להבדיל מכאלו שאינם כאלו. היא יכולה להכיל פרשנות רחבה יותר של המושג "עסקי אגודה" – כל סכסוך שהינו "פנימי" לאגודה, או פרשנות צרה יותר – אך סכסוכים בהם קיים לאגודה אינטרס מובהק, כנטען על ידי ב"כ המבקשים.

9. כפי שציין בית משפט קמא, נערכה בפסיקה אבחנה בין עניינים פנימיים של האגודה הכלולים במושג "עסקי אגודה" לבין עניינים חוקתיים הנוגעים "לחוקיותם של מוסדות האגודה או לתוקף בחירתם או מינוים של אלה" (ר' [ע"א 55/59 עולש מושב עובדים בע"מ ואח' נ. אריה פיין ואח', פ"ד יג \(תשי"ט-תש"כ\) 856, בעמ' 859](#)) ושאלות עקרוניות נוספות (ר' [רע"א 959/20 נהריה כפר שיתופי להתיישבות חקלאית נ. דפנה פרידמן, \[פורסם בנבו\] פסקאות 11-13; רע"א 1139/99 כפר מחולה – מושב עובדים של הפועל מזרחי להתיישבות, פ"ד נד\(4\), 262](#)).

מרבית הפסיקה נקטה בגישה מרחיבה בפרשנות המושג "עסקי אגודה" בכל הנוגע לסכסוכים פנימיים וכללה בגדרו גם סכסוכי גבולות בין בעלי נחלות גבולות (ר' [הפ"ב \(מחוזי י-ם\) 16566-09](#) [13 קיסר אריאל נ. ניסים עבדאי, \[פורסם בנבו\] פסקה 22 \(כב' השופט בן-ציון גרינברגר\); ה"פ\(י-ם\) 26706-12-11 לביא נ. בן דוד, \[פורסם בנבו\] פסקה 12 \(כב' השופט א. רומנוב\); ת.א. 10041-11-08 בלש ואח' נ. לימן מושב עובדים להתיישבות חקלאית בע"מ ואח', \[פורסם בנבו\] פסקה 5 \(כב' השופט מ. רניאל\); בשי"א 4277/00 בוקר נ. מאיר, \[פורסם בנבו\] פסקה 6 \(כב' השופט מ. מזרחי\); ה"פ 284/98 בית מאיר נ. רחמני, \[פורסם בנבו\] בעמ' 7 \(כב' השופט א. פרוקציה המפרטת את הטעמים לאימוץ הגישה הפרשנית האמורה. ר' גם פסק הדין בעניין בלש, לעיל\).](#)

השאלה אם לאגודה יש במקרה ספציפי אינטרס בסכסוך בנוגע לגבול בין נחלות, אם לאו, אינה רלוונטית לפרשנות המושג "עסקי אגודה" [בפקודת האגודות השיתופיות](#), אשר הינה כללית ועקרונית.

חריג לעמדה הדומיננטית בפסיקה מצוי בה"פ [31545-03-13](#) איירין רוס-גרנות ואח' נ. דוד קוכמן ואח' [פורסם בנבו] (כב' השופטת מ. אגמון-גונן) אך באותו מקרה היה ספק האם אחד מהצדדים לסכסוך הינו בכלל חבר אגודה הכפוף לתקנון.

10. בענייננו הסכסוך נוגע לשימוש בקרקע: פלישה לקרקע ובניה על קו הגבול באופן הפוגע בשימוש בחלקה הסמוכה ועל דרך קל וחומר מקו הפסיקה הדומיננטי בעניין, כלול בגדר המושג "עסקי האגודה".

לפיכך הבקשה נדחית.

משלא נתבקשה תשובה, אין צו להוצאות.

הפקדון יוחזר למפקיד.

ניתנה היום, כ"א כסלו תשפ"א, 07 דצמבר 2020, בהעדר הצדדים.

שירלי רנר 54678313

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)